

”Babygaranti” drev Malin – in i Putins Ryssland

Malin är en av över 200 svenska kvinnor som har åkt till den ryska ”kändiskliniken” sedan Putins fullskaliga invasion. Foto: Judit Nilsson

Svenska Malin står vid ryska gränsen. Gömda i skon ligger tusentals kronor. Barnlängtan har drivit henne att ta sig in i Ryssland – mitt under Putins brinnande krig mot Ukraina.

Text: Erik Nilsson. Foto: Judit Nilsson.

Publicerad 2024-12-25

Hon har tagit flyget till Tallinn, därifrån tåget till den estniska gränsstaden Narva och ska nu ta sig över floden till den ryska sidan till fots.

Det är mitt i sommaren. Malin har aldrig varit i Ryssland förut, kan ingen ryska och är helt ensam vid de beväpnade vakterna. Hon har hört om en svensk kvinna som blev fasthållen och förhörd i ett rum.

På väg över bron till gränskontrollen avlöser läskiga tankar varandra. De motsvarande 25 000 kronorna i dollar och euro ligger gömda i en tunn magväska och under ena skosulan. Vad händer om någon hittar dem?

Putin har invaderat sitt grannland för några månader sedan och UD avråder från alla resor till Ryssland. EU har stoppat all flygtrafik till och från landet.

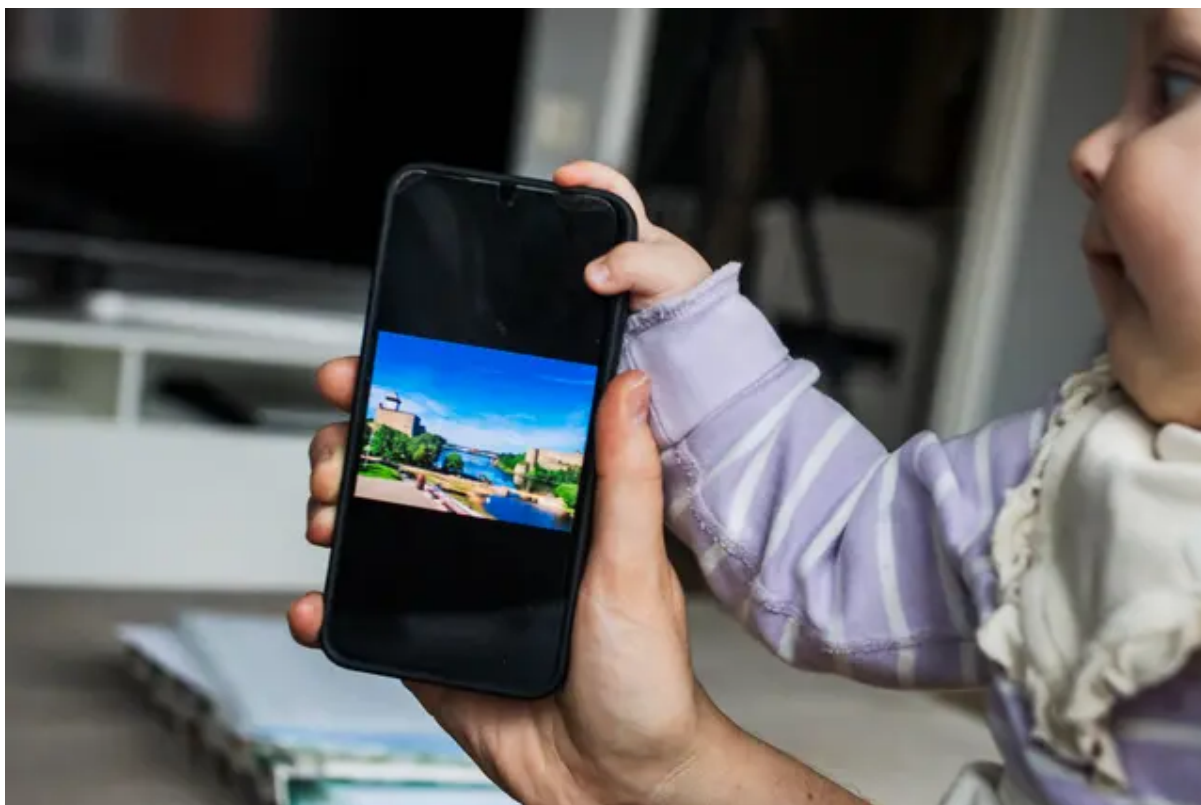
Men Malin, en helt vanlig lärare från södra Sverige, har bestämt sig.

– Man skiter nästan på sig för att man är så nervös. Man reser till ett land som som befinner sig i krig och vet inte vad som väntar.

”Hela världen rasade”

Malin sitter hemma i soffan och visar bilder från gränsen på sin telefon. Det har gått över två år. Pyttesmå korvfingrar försöker greppa skärmen. I famnen har hon en sprallig liten flicka med runda kinder.

I dag förstår flickan nog inte så mycket, men på bordet ligger en pärm med allt sparat. Bilder, kvitton och nedskrivna detaljer från den ryska kändiskliniken.

Malin visar bilder från den ryska gränsen. Foto: Judit Nilsson

Planen var aldrig från början att åka till Ryssland. Drömmen var en kärnfamilj. Men efter studenten var Malin inte redo. Och sen gick åren. Män klev in och ut ur hennes liv. Ingen tycktes kunna axla papparollen.

Plötsligt närmade hon sig 40.

– Jag har fått frågan säkert hundra tusen gånger i mitt liv: “Har du barn? Nähä? Men du är ju typ gammal?”. Varje sådan fråga har varit skitjobbig. Jag har hela tiden velat ha barn, säger hon.

När Malin bestämde sig för att bli mamma på egen hand, och använda sig av donerad sperma, var det för sent. I Sverige får en kvinna max vara 39 år om hon ska påbörja en behandling som den skattefinansierade sjukvården betalar. Privata kliniker tar emot äldre patienter än så men Malin sökte sig till Danmark.

Där fick hon ett oönskat besked. Hon hade inte några dugliga ägg i sin kropp.

– Hela världen rasade. Tåget hade gått.

Malin bröt ihop. Men drömmen om att bli mamma var inte död.

Den danska kliniken upplyste henne om möjligheten att skaffa barn med donerade ägg, vilket även är möjligt i Sverige. Under lång tid funderade Malin på hur det skulle kännas för ett barn att helt sakna genetisk koppling till sin mamma.

– Att skaffa barn är en egoistisk handling. Det går inte att komma undan. Men att göra det via äggdonation är snäppet ”värre”.

Malin läser sagor för sin dotter. Foto: Judit Nilsson

Varför är det egoistiskt att skaffa barn?

– Det är inte barnet som har valt att komma till världen, det är ens eget beslut. Eller hur? Sen har man ju massor av kärlek och en fin uppväxt att ge.

Malin antog att det skulle vara nästan omöjligt att få chansen till adoption som ensamstående och nästan 40. Så hon nappade till slut på idén om att skaffa barn med donerade ägg. Men den danska behandlingen var dyr och väntelistan lång.

Då föddes planen på Ryssland.

Kändisklinik med babygaranti

Om man går i IVF-tankar och börjar googla hamnar man snart hos Olga.

Fertilitetskliniken i Sankt Petersburg behandlar kvinnor ändå upp till 53 års ålder och har länge marknadsfört sig mot svenska kvinnor och par. Kända svenskar som boxaren Mikaela Laurén och artisten Titiyo är exempel på tidigare patienter som öppet delat med sig av framgångshistorier från kliniken.

Olga anordnar också informationsträffar i Sverige. Tidigare i år hölls ett seminarium i Stockholm med just Titiyo, poddaren och tidigare Olga-patienten Cilla Holm samt journalisten Hanna Hellquist som flera gånger skrivit och pratat om barnlängtan.

Hanna Hellquist berättar att hon har varit patient på Olgas relativt nyöppnade filial på Cypern, inte varit i Ryssland och aldrig haft något betalt samarbete med kliniken. På seminariet talade hon om funderingar kring när det är dags att ge upp drömmen om barn.

– Jag är inte ambassadör för kliniken, och om jag hade varit det så hade jag varit en väldigt dålig sådan eftersom jag inte har blivit gravid, säger hon.

Olga Zaytseff, grundare av kliniken i Sankt Petersburg. Foto: Pressbild

I ett mejl förklarar klinikens grundare och ansikte utåt, Olga Zaytseff, varför de marknadsför sig mot svenskar. Hon berättar att kliniken tagit emot kvinnor från ett stort antal länder men att ofrivillig barnlöshet i många fall är tabu.

”Sverige, å andra sidan, är ett av få länder som har skapat en otroligt stödjande och förstående miljö för kvinnor och par som kämpar med infertilitet”, skriver hon.

Sedan februari 2019 har 1008 svenska kvinnor fått behandling i Sankt Petersburg och utav dem har 648 stycken fått barn genom kliniken, uppger Olga Zaytseff. Hon tror att många svenskar söker sig till kliniken på grund av dess ”babygaranti”, som skiljer sig från konkurrenterna.

”Konceptet är enkelt: om inget barn föds efter ett visst antal försök som ingår i programmet återbetalar vi 100 procent av de kostnader som betalats”, skriver hon.

För Malin var erbjudandet avgörande.

Genom kliniken fick hon också prata med två tidigare svenska patienter som fått barn efter behandling i Sankt Petersburg.

– Båda sa att det bara vore att kasta pengar i sjön att åka till Danmark. “Åk till Ryssland på en gång”.

”Förstår om folk tar illa upp”

När Putin inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina, så hade Malin redan bestämt sig för att åka till Ryssland.

– Allt ställdes på sin spets. Skulle jag verkligen våga? Eller skulle min längtan efter barn sabbas på grund av ett krig? Det var mitt perspektiv. Litet i det stora hela, om man tänker på de stackars människor som drabbades av kriget. Men så var det.

Västvärldens sanktioner mot Ryssland försvårade allt. Malin lyckades få ett medicinskt visum via ryska ambassaden och en reseförsäkring via ett armeniskt bolag. Sedan var det strul med pengarna.

Ryssland hade portats från det internationella betalningssystemet Swift så det gick inte att betala med kort. I stället fick hon resa med mer kontanter än tillåtet. Även om den största notan, 180 000 kronor till kliniken, kunde ordnas via ett amerikanskt bolag.

”Min längtan efter barn drev mig dit”, säger Malin. Foto: Judit Nilsson

Vad tänkte du om att du trotsade UD:s reseavrådan?

– Jag hade inte så många alternativ. Det finns också många andra människor som reser till länder med reseavrådan. Jag känner egentligen inte att jag bröt mot något. Jag skrev upp mig på UD:s svensklista.

På gränsen till Ryssland fick Malin köa någon timme. Fotsvetten började luckra upp de gömda sedlarna i kanterna.

Till slut släpptes hon in och där väntade en taxi som skulle ta henne till Sankt Petersburg.

Hur såg du på att Ryssland bedrev ett krig mot Ukraina och att det var sanktioner?

– Jag vill inte gynna det egentligen. Men nu var det ett egoistiskt perspektiv. Min längtan efter barn drev mig dit. Jag förstår om folk tar illa upp.

Oro över fjällräven-väska

I Sankt Petersburg tog behandlingen tid och energi. Malin var där i några dagar. Kliniken anordnade en ”city tour” och vid något tillfälle åt hon på restaurang med andra patienter, men höll sig annars mest på hotellet.

Malin kände sig inte direkt otrygg, men var ständigt på spänn.

– Jag tänkte jättemycket på att inte skylta med att jag var svensk. Jag hade en fjällräven-väska med en pytteliten svensk flagga och var orolig för att den skulle synas.

Under första resan var hon endast där för undersökningar. Gången därpå sattes ett embryo, ett befruktat ägg, in.

Hemma i Sverige fick Malin kämpa för att få ihop allt. Ändlöst tjat krävdes för att få hjälp med ultraljuds-behandlingar och läkemedel från den svenska vården. Samtidigt som hon skulle klara av jobbet och genomföra fler omständliga resor.

Och slitet verkade vara förgäves. Vid sin fjärde resa började hoppet sina och hon frågade hur lång tid det skulle ta att få tillbaka sina pengar.

Men så en dag indikerade ett test att Malin kunde vara gravid. Hon gick till en gynekolog som letade efter ljudet av ett tickande litet hjärta.

– Och så låg hon där.

Så mycket kostade allt

Malins dotter fyller snart ett år och har hållit henne vaken halva natten. Små bebiständer är på väg ut.

I soffan berättar Malin att hon drömmer om att hennes dotter ska få växa upp i ett hus utanför stan.

– Jag har så mycket kärlek att ge. Det ska bli så kul att dela livet med henne.

Malin har uppfyllt sin dröm om att bli mamma. Foto: Judit Nilsson

Hon börjar bläddra i pärmen bland ultraljudsbilder och anteckningar från processen.

Malin vet ganska mycket om både sin sperma- och äggdonator via kliniken. Hon har fått information om yrke, hälsohistorik och varför de har valt att donera sina könsceller. Hon har även fått fotografier på dem.

– Jag har skrivit ut bilder och tänkt sätta ihop en bok till min dotter om hela resan och om hur hon har blivit till. Jag pratar också med henne om det här redan nu.

Totalt har Malin lagt mer än 400 000 kronor på resor, behandling och läkemedel – som hon fick ihop genom att utöka bolånet. Medicinska risker, både för barn och mamma, ökar med åldern. Men för Malin och hennes dotter har det mesta gått bra.

Malin är glad att hon åkte till Ryssland, men önskar att hon sluppit. Hon anser att kvinnor, likt henne själv, bör få bättre hjälp av den svenska vården. Hela tiden har hon känt sig motarbetad av ett ”fyrkantigt” system, berättar hon.

– Om jag hade lyssnat på vården hade min dotter inte suttit med oss här i dag.

Riskerar fängelse i Ryssland

Fler svenska kvinnor delar Malins upplevelse. Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har totalt 211 svenska kvinnor behandlats på Olga-kliniken i Sankt Petersburg, uppger Olga Zaytseff. SvD har pratat med en handfull av dem och de ser resorna till krigets Ryssland som ett "nödvändigt ont".

På sin hemsida varnar den svenska ambassaden i Moskva för att dess möjligheter att ge konsulärt stöd är begränsade och att utländska medborgare som kritiserar Rysslands väpnade riskerar böter eller fängelse. Även inlägg och kommentarer på sociala medier kan leda till straff.

Men i ett mejl tonar Olga Zaytseff ner riskerna och skriver att kliniken hjälper dess patienter vid alla typer av problem.

"Den svenska reseavrådan baseras mer på politiska faktorer än på faktiska säkerhetsproblem. Våra patienter som väljer att resa till Sankt Petersburg gör det efter en noggrann utvärdering av sina personliga skäl och situationen. För dem som inte känner sig bekväma med att resa till Sankt Petersburg välkomnar vi dem gärna till Cypern", skriver hon.

Inför familj och närstående har Malin varit öppen med sin process. Ingen har öppet reagerat negativt på valet att åka till Ryssland, berättar hon.

– Folk har mest sagt att det var modigt av mig att åka och stöttat mig på min resa mot att bli mamma på egen hand.

**Malin heter egentligen något annat.*

Erik Nilsson

Judit Nilsson
